

Nunatsinni aatsitassat uran-imik akullit aamma qinngornernik ulorianartunik akullit allat piiarneqalissagaluarpata aatsitassat sinnikuinik mingunnaqisunik nunatsinni eqqaaveqartinneqarsinnaanerisa inerteqqutaalersinnissaat siunertaralugu Naalakkersuisut suliniuteqaqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Kalaallit Nunaannut iluaqutaasumik aatsitassanik paaasoqarnissaa Naalakkersuisut siunissami periusissaanni pingaaruteqarluinnarpoq. Tassani meeqqatta aamma ernuttatta atugarissaarnerat qulakkeerissunneqassaaq. Tamanna soorunami aammalu siullermik pingaarnertullu avatangiisinut, isumannaallisaanermut peqqinnissamullu isumannaatsumik ingerlanneqassaaq, kisianni inerteqquteqarnek, siunnersuuteqartup siunnersuutigisaa, Naalakkersuisut isumaat malillugu aqutissaanngilaq eqqortoq. Paarlattuanik aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinissamik inerteqquteqarnerup taamaattup, nunani tamalaani tunngavissarititaasut nalinginnaasut atuutsillugit, Kalaallit Nunaata ineriartornissaanut annertuumik aporfiulersinnaanera aarlerinartortaqarpoq.

Kalaallit Nunaanni uranimik allanillu qinngornernik ulorianartunik akulinnik paaasoqalissappat, avatangiisinut peqqinnissamullu sunniutaasussat, innuttaasut akornanni aarlerissutigineqarmata Naalakkersuisut paasilluarsinnaavaat. Aammalu soorunami pingaartumik innuttaasut savaatillillu Kuannersuit eqqaanni aatsitassarsiorfiulersinnaasup eqqaani najugaqartut akornanni.

Innuttaasut illersorneqarnissaat eqqarsaatigalugu 2015-imi ukiaanerani ataatsimiinnermi qinngornerit ioningortitsisartut pillugit aamma qinngornernut illersuuteqarnissaq pillugu inatsisissatut siunnersuut Naalakkersuisut saqqummiuppaat. Inatsit Inatsisartuni akuerineqarpoq. Inatsimmi siunertaavoq pingaarnertigut innuttaasut qinngornernut ajoqutaasumik sunniisartunut illersorneqarnissaat.

2015-imi ukiaanerani ataatsimiinnermi taamatuttaaq IAEA-mi Eqqagassanut nunani tamalaani isumaqatigiisummut tunngatillugu Kalaallit Nunaannut nunamut killeqartitsinerup atorunnaarsinneqarnissaa pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut Inatsisartut akueraat. Tamanna Eqqagassanut nunani tamalaani isumaqatigiisummi siunertaasut malinneqarnissaat qanoq pilersaarusiorneqartarnersoq nassuiaammik malitseqartinneqartussaassaaq. Nassuiaat taamaattoq eqqakkanik qinngornernik ulorianartunik akulinnik passussisarnermut

sinaakktissatut atugassarititaasut nassuiarneqarnerannik, aammalu uranisiorfinnik matusisarnermut aamma tailings-inik inissiisarnermut tunngatillugu nunani tamalaani suleriaatsinut pitsaanerpaanut IAEA-p malittarisassai qanoq atuutsinniarneqarnermut nassuiarneqarnerannik imaqaassaaq. Nassuiaat 2017-imi IAEA-mut nassuiaalluni nalunaarusiamut siullermut tunngaviussaaq.

Kalaallit Nunaata nassuiaalluni nalunaarusiaa Eqqagassanut nunani tamalaani isumaqatigiissutip ataani pisortatigoortumik pisussaaffigineqarpoq aammalu Kalaallit Nunaata nunani tamalaani isumaqatigiissummi matusisarnermut aamma tailings-inik inissiisarnermut tunngatillugu siunnerfinnik siunertanillu akuersaarnerannik uppernarsaatitut atorneqartussaalluni. Nassuiaalluni nalunaarusiaq taanna IAEA-imi aamma nunani tamalaani inuiaqatigiinni isornartorsiuisumik misissorneqartussaavoq.

Nunatsinni maani aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinitsinni tamatigut sinnikoqartussaavoq, ilaatigut tailings-inik taaneqartartunik, aatsitassarsiorfimmik ingerlataqarnermut atatillugu inissinneqartussanik. Tamanna qinngornernik ulorianartunik akulinnik aammalu aatsitassanik allanik piiaanermi atorneqartarpoq. Sinnikunik taakkuninnga inissiineq avatangiisinut, isumannaallisaanermut peqqinnissamullu isumannaatsumik pissasoq Naalakkersuisunit piumasqaataalluinnarpoq.

Erseqqilluinnartumik erseqqissarlara: aatsaat ingerlatseqatigiiffiup uppernarsarpagu piiaaneeq avatangiisinut, isumannaallisaanermut peqqinnissamullu isumannaatsumik ingerlanneqassasoq, ilanngullugit sinnikunut tunngatillugu, Kuannersuit eqqaanni aatsitassarsiorfimmut imaluunniit aatsitassarsiorfissanut allanut piiaanissamut akuersissut, Naalakkersuisut aatsaat akuersissuteqassammata. Tamanna aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu pisussaareerpoq, kisianni tamanna aamma uagut isumagilluinnarpoq.

Saffiugassap aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinermut atatillugu piiarneqartup annertunerpaartaa tailings-itut taaneqartartutut aamma allatut sinnikutut inissinneqartussaasarput. Sinnikut aatsitassarsiorfiup eqqaani assersuutigalugu tatsimi, imaani imaluunniit tasiliami sapsuap tunuani pilersinneqartumi, isumannaatsumik inissinneqartarnerat nalinginnaasumik suleriaasiuvoq. Allatut iliuuserineqarsinnaasoq tassaasinnaavoq taakkua qimagutsillugit assartorneqarnerat, kisianni tamanna annertoorejussuarmik aningaasartuuteqarfiusussaapput aammalu suli annertunerusumik avatangiisinut ajoqusiinnaasut ilimarluni.

Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffik nunamut allamut, nunamit aatsitassarsiorfiup inissisimaffigisaanit aammalu akileraarutigut isertitanit, suliffissanit aamma sulisartut inuussutissarsiortullu piginnaasaqarnerannik inerisaanernik aatsitassarsiorfimmik aningaasaqarnerannik iluaquserneqartumit, allaanerusumut, tailings-inik allanillu sinnikunik avammut annissuinissamik pinngitsaalineqarluni siornatigut pisoqarsimanerannik Naalakkersuisut ilisimasaqanngillat.

Naalakkersuisut isumaqarput aalajangiiffigisassatut siunnersuut matumattut ittoq, aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinermut pineqartumut inerteqquteqarnermut issasoq, piviusumik

naatsorsuutigineqartariaqartoq. Allatut oqaatigalugu: Tailings-it aatsitassarsiorfimmik suliaqarnermeersut nunamut allamut avammut annissornissaat aningaasartuutigissagaanni ingerlatsissagaannilu, aatsitassarsiorfimmik suliaqarnissamut taamaattumut tunngavissaarutsitsisoqassasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Aammattaaq eqqumaffigineqassaaq Kalaallit Nunaanniit tailings-inik avammut annissuinissamik peqqusissuteqquteqarneq taamaattoq, tailings-inik akisussaassusilimmik passussinissamut periarfissaqarnerulersinnaviannngimmagu. Ilaatigut assartuussineq aamma usilersoqqinneq ilaalu ilanngullugit imminermini ajutoornissamut taamaalillunilu mingutsitsinissamut aarlerinaateqarnerulersillugu arlalinnik pilersitsisussaavoq. Ilaatigut avammut annissuinissamik peqqusissuteqarnermi tailings-inik allami, Kalaallit Nunaata aqussinnaanngisaanik, inissisimatitsinissamik passussinissamillu piumasaaqateqarneq nuutiinnarneqartussaavoq. Allat sinnerluta taamaalioqquneranni tailings-inik isumannaatsumik passussinissamik pisariaqartitsineq annikinnerulernaviannngilaq. Imaassinnaavoq nunat allat taamaattunik tigusiumasinnaasut takorlooraanni periarfissaqarsinnaasoq, kisianni tamanna nammineq kajumissuseqarfigalugu, aammalu akeqanngitsumik taamaaliornaviannngillat. Piumasaaqaatit taamaattut aatsitassarsiorfinnut nutaanut atugassarititaasunut killissaliinertut naapertuutinnngitsutut, Kalaallit Nunaata nunatut aatsitassarsiorfiusutut pilerinaatilittut inissinnissaanut pinngitsoorani ajornakusoortitsilersussatut Naalakkersuisut isigaat.

Naalakkersuisut isumaqarput aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu pissutsit taamaattut nunani tamalaani malitassat pitsaanerpaat malinneqarnissaat pillugu naliliinissaq, nalilersuinissaq piumasaaqateqarnissarlu isumatusaarnerussasoq naleqqutissallunilu. Taamaaliornikkut Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorfimmik ingerlatsineq tamarmi avatangiisinut, isumannaallisaanermut peqqinnissamullu isumannaatsumik ingerlanneqassasoq qulakkiissavarput.

Aamma aatsitassarsiorfissat uranimik piiasussaannngitsut kalluarneqarsinnaapput. Qinnqornernik ulorianartunik akullit ujaqqani aamma tatsini kinnerni pinngortitami takussaapput. Pinngortitami qinnqornernik ulorianartunik akoqanngivissortunik peqanngisaannarpoq. Taamaattumik aatsitassanik piianeq tamatigut qinnqornernik ulorianartunik annikitsunik akoqartunik peqartuaannartartussaavoq. Eqqagassanik qinnqornernik ulorianartunik akulinnik inissiinissamik inerteqquteqarnerup taamaalilluni suliaqarnermi assigiinnassavaa aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinissamut tamarmut inerteqquteqartoqartoq.

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi inissiinissamut tamarmut toqqaannartumik inerteqquteqarnermik atuutsitsilernermi, Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornerup ineriartortinneqarnera akerlilersorneqalissaaq. Tamanna Naalakkersuisut tapersersinnaanngilaat.

Taamaattumik siunnersuut itigartinneqassasoq Naalakkersuisut inassutigaaat.